

ראש השנה כד

כמה היה גבוה ולאין היה נוטה כו'.

ברייתא 2	ברייתא 1	
לדרומה - דבריו קיימין, לצפונה - לא אמר כלום!	לצפונה - דבריו קיימין, לדרומה - לא אמר כלום	סתירה
כאן - בימות החמה	כאן - בימות הגשמים	פתרון לפי רש"י
כאן - בימות הגשמים	כאן - בימות החמה	פתרון לפי המאירי

תנו רבנן :

אחד אומר	ואחד אומר	הדין
גבוה שתי מרדעות	שלשה	עדות קיימת
שלשה	חמשה	עדות בטיילה, אבל מצטרפין לעדות אחרת

תנו רבנן :

- חציו במים,
- ראינוהו במים,
- חציו בעבים,
- ראינוהו בעשית,
- חציו בעשית - אין מעידין עליו.
- ראינוהו בעבים - אין מעידין עליו.

קושי על החלק השני של הברייתא : השתא כולו - אמרת לא, חציו מבעיא?
 תירוץ : אלא הכי קאמר : חציו במים חציו ברקיע, חציו בעבים חציו ברקיע, חציו בעשית חציו ברקיע - אין מעידין.

תנו רבנן : ראינוהו ושוב לא ראינוהו - אין מעידין עליו.

קושי : כל הכי חזו לה ואזלי?

תירוץ : אמר אביי, הכי קאמר : ראינוהו מאלינו ושבנו לראותו מדעתנו, ולא ראינוהו - אין מעידין עליו. מאי טעמא - אימור כוביתא דעיבא בעלמא הוא דחזי.

משנה. ראש בית דין אומר מקודש וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש.

בין שנראה בזמנו בין שלא נראה בזמנו מקדשין אותו

רבי אלעזר ברבי צדוק אומר : אם לא נראה בזמנו - אין מקדשין אותו, שכבר קידשוהו שמים.

ראש בית דין וכו'.

שאלה 1 : מנהגי מילי?

תשובה : אמר רבי חייא בר גמדה אמר רבי יוסי בן שאול אמר רבי : אמר קרא **וידבר אלה את מואבי ה'** - מכאן שראש בית דין אומר מקודש.

שאלה 2 : וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש, מנלן?

תשובה 1 : אמר רב פפא : אמר קרא **אשר תקרא אתם**, קרי ביה אתם.

תשובה 2 : רב נחמן בר יצחק אמר **אלה הם מואבי** - הם יאמרו מועדי.

שאלה 3 : מקודש מקודש תרי זימני למה לי?

תשובה : דכתיב **מקראי קדש**.

רבי אלעזר ברבי צדוק אומר אם לא נראה בזמנו - אין מקדשין אותו.

הבאת ברייתא : תניא, פלימו אומר : בזמנו - אין מקדשין אותו, שלא בזמנו - רבי אלעזר

[ברבי שמעון] אומר : בין כך ובין כך אין מקדשין אותו, שנאמר **את ה' את ה' את ה' - שנים**

אתה מקדש, ואי אתה מקדש חדשים.

ר' אלעזר ברבי שמעון	פלימו	רבי אלעזר ברבי צדוק	תנא קמא	
אין מקדשים	אין מקדשים	מקדשים	מקדשים	נראה בזמנו – 29 יום
	מקדשים	אין מקדשים		אינו נראה בזמנו



מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

פסיקה: אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי אלעזר ברבי צדוק.
חיזוק לפסיקה: אמר אביי: אף אנן נמי תנינא: **ראוהו בית דין וכל ישראל, נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה - הרי זה מעובר. דיוק:** מעובר - אין, מקודש - לא?
דחיית החיזוק: מעובר איצטריכא ליה; סלקא דעתך אמינא: הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל - איפרסמא, ולא ליעברוה. קמשמע לן.

משנה. דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בטבלא ובכותל בעלייתו, שבהן מראה את ההדיוטות, ואומר: הכזה ראית או כזה?

קושי: ומי שרי? והכתיב (שמות כ) **כף תעשן אתי** - לא תעשן כדמות שמישי!
תירוץ: אמר אביי: לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר לעשות כמותן.

חיזוק: כדתינא: **לא יעשה אדם בית תבנית היכל, אכסדרה תבנית אולם, חצר כנגד עזרה, שלחן כנגד שלחן, מגורה כנגד מגורה. אבל עושה של חמשה ושל ששה ושל שמונה. ושל שבעה - לא יעשה, אפילו של שאר מיני מתכות.** רבי יוסי בר יהודה אומר: אף של עץ לא יעשה, כדרך שעשו מלכי בית חשמונאי. אמרו לו: משם ראייה? שפודין של ברזל היו, וחיפום בבעץ. העשירו - עשאוים של כסף, חזרו העשירו - עשאוים של זהב.

קושי: ושמשין שאי אפשר לעשות כמותן מי שרי? והתניא: (שמות כ) **כף תעשן אתי** - לא תעשן כדמות שמישי המשמשין לפני במרום!

תירוץ: אמר אביי: לא אסרה תורה אלא דמות ארבעה פנים בהדי הדדי.

קושי 1: אלא מעתה, פרצוף אדם לחודיה תשתרי! אלמה תניא: **כל הפרצופות**

מותרין, חוץ מפרצוף אדם!

תירוץ: אמר רב הונא בריה דרב אידי, מפרקיה דאביי שמיעא לי: **כף תעשן**

אתי - לא תעשן אותי.

קושי 2: ושאר שמשין מי שרי? והא תניא: **כף תעשן אתי** - לא תעשן כדמות שמישי המשמשין לפני במרום, כגון אופנים ושרפים וחיות הקודש ומלאכי השרת!

תירוץ: אמר אביי: לא אסרה תורה אלא שמשין שבמדור העליון.

קושי: ושבמדור התחתון מי שרי? והתניא: (שמות כ) **כף תעשן אתי** - לרבות

חמה ולבנה כוכבים ומזלות, חמה ולבנה, לרבות מלאכי השרת!

תירוץ: כי תניא ההיא - לעבדם.

קושי 1: אי לעבדם - אפילו שלשול קטן נמי!

תירוץ: אין הכי נמי, דתניא: (שמות כ) **כף תעשן אתי** - לרבות הרים

וגבעות, ימים ונהרות, אפיקים וגאיות. מתחת - לרבות שלשול קטן.

קושי 2: ועשייה גרידתא מי שרי? והתניא: **כף תעשן אתי** - לא

תעשן כדמות שמישי המשמשין לפני, כגון חמה ולבנה, כוכבים ומזלות!

תירוץ: שאני רבן גמליאל דאחרים עשו לו.

קושי: והא רב יהודה, דאחרים עשו לו, ואמר ליה שמואל לרב

יהודה: שיננא, סמי עיניה דדין!

תירוץ: התם חותמו בולט הוה, ומשום חשדא, כדתינא:

טבעת, חותמו בולט	חותמו שוקע		
אסור	מותר	להניחה	
מותר	אסור	לחתום בה	

קושי: ומי חיישין לחשדא? והא ההיא בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא, דהוה ביה אנדרטא, והווי עיילי רב ושמואל ואבוב דשמואל ולוי ומצלו התם, ולא חיישי לחשדא!

תירוץ: רבים שאני.

קושי: והא רבן גמליאל יחיד הוא!

תירוץ 1: כיון דנשיא הוא - שכיחי רבים גביה.

תירוץ 2: דפרקים הוה

תירוץ 3: להתלמד עבד, וכתבי (דברים יח) **כף**

תעשן אתי - אבל אתה למד להבין ולהורות.

שמות פרק כ פסוק כ לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם:

שמות פרק כ פסוק ד

לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים מפעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ:

